

APSTIPRINU

Baltinavas novada dome

Svētaunes ezera zivsaimnieciskās eksploatācijas noteikumi

SASKAŅOTS

 ZINĀTNISKAIS INSTITŪTS „BIOR”
ZRPD vadītājs
Didzis Ustups

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides
zinātniskais institūts "BIOR"

SASKAŅOTS

Valsts vides dienesta
Rēzeknes reģionālā vides pārvalde

Rīga, 2018

Darba izpildītāji – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departamenta Iekšējo ūdeņu un zivju resursu atražošanas nodaļas darbinieki:

Ruta Medne, nodaļas vadītāja

Ēriks Aleksejevs, vadošais pētnieks

Jānis Aizups, pētnieks

Edmunds Bērziņš, pētnieks

Raimonds Reščenko, asistents

1. Ūdenstilpes raksturojums

Svētaunes (Jorzavas, Svātiunes) ezers (ūdenstilpes kods 68179) atrodas Baltinavas novada teritorijā ($27^{\circ} 32' 21''$ / $56^{\circ} 53' 19''$).

Saskaņā ar Civillikuma I Pielikumu Svētaunes ezers pieder pie publiskajiem ūdeņiem.

Ezera ūdens virsmas platība ir 36,7 ha (V/U "Meliorprojekts" 2000. gada dati), maksimālais dziļums – 11,3 m, vidējais – 5,1 m (Valsts meliorācijas projektēšanas institūta 1973. gada dati).

Svētaunes ezers ir caurtekošs. Tajā ietek divas nelielas ūdensteces. No ezera iztek Pazlauga, kas ietek Kūkovā. Tālākā notece caur Veļikajas upi pa Krievijas un Igaunijas teritorijām, tad caur Pleskavas un Peipusa ezeru uz Narvas līci.

Ezera grunts pārsvarā dūņaina, piekrastē vietām smilšaina.

Viršūdens aizaugums, ko veido niedres, meldri, kosas, vilkvālītes, grīšļi un citi ūdensaugi, novērtēts ap 10% no ezera ūdens virsmas platības.

Svētaunes ezers pieder pie eitrofa tipa ezeriem, kam parasti nav raksturīga augsta potenciālā zivju produktivitāte.

Ezera piekrastē intensīva saimnieciska darbība nenotiek. Krastmala apaugusi ar kokiem un krūmiem, tālāk pļavas un mežs. Pie ezera ir Jorzavas un Svātūnes skrajciemi. Kopumā ezera ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības vajadzībām.

Saskaņā ar Baltinavas novada teritorijas plānojumu 2013.–2025. gadam Svētaunes ezeram aizsargjoslas platums ir 100 m.

Saskaņā ar Zvejniecības likumu ap ezera krastu noteikta 10 m plata tauvas josla, ko zvejnieki un makšķernieki drīkst izmantot, pārvietojoties gar krastu, bet citām ar zvejniecību saistītām vajadzībām to var izmantot pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku.

2. Ihtiofauna

No 27.06.2018. līdz 28.06.2018. Svētaunes ezerā tika veikta kontrolzveja, izmantojot tīklus ar linuma acu izmēru 8, 13, 14, 15, 18, 20, 25, 27, 30, 33, 35, 40, 43, 45, 50, 60 un 70 mm, mazuļu vadu (linuma acu izmērs āmī – 5 mm) un vēžu murdus.

2018. gada kontrolzvejā Svētaunes ezerā tika konstatētas septiņas zivju sugas: līdaka *Esox lucius*, rauda *Rutilus rutilus*, rudulis *Scardinius erythrophthalmus*, līnis *Tinca tinca*, karūsa *Carassius carassius*, ausleja *Leucaspis delineatus* un asaris *Perca fluviatilis*, kā arī šaurspīļu vēzis *Astacus leptodactylus*.

Ar 8 – 18 mm tīkliem noķertas četru sugu zivis, no kurām pēc skaita: raudas – 49%, ruduļi – 47%, karūsas – 3% un asari – 1%.

Ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas trīs sugu zivis, no kurām pēc skaita: ruduļi – 61%, asari – 32% un raudas – 7%.

Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas četru sugu zivis, no kurām pēc skaita: līņi – 52%, ruduļi – 33%, asari – 10% un līdakas – 5%.

Ar mazuļu vadu noķertas četru sugu zivis: rauda, rudulis, ausleja un asaris, kā arī šaurspīļu vēzis.

Ar vēžu murdiem tika noķerts viens šaurspīļu vēzis.

Ihtiofaunas pētījumi ezerā veikti arī iepriekš. Latvijas Zivsaimniecības pētniecības institūta 2003. gadā veiktajā kontrolzvejā tika konstatētas astoņas zivju sugas: līdaka, rauda, rudulis, līnis, karūsa, ausleja, asaris un akmeņgrauzis.

Nozvejas statistikā no 1999. gada līdz 2017. gadam pieminētas septiņas zivju sugas: līdaka, rauda, rudulis, līnis, karūsa, zandarts un asaris.

Svētaunes ezerā ielaisti sekojošu zivju sugu kāpuri un mazuļi: līdakas (2004.–2007.), līņi (2005.) un zandarti (2004., 2006.–2008.), kā arī vēži (2005.).

3. Ezera līdzšinējā zivsaimnieciskā izmantošana

Līdz 1998. gadam Svētaunes ezeru galvenokārt izmantoja neorganizētie makšķernieki.

Svētaunes ezers apzvejots no 1999. gada līdz 2017. gadam.

Oficiāli reģistrētā nozveja šajā laikā svārstījies no 12 kg līdz 164 kg (vidēji – 50 kg) gadā (1.tab.) ar vidējo produktivitāti no 0,4 kg līdz 4,4 kg no hektāra (2.tab.). Nozvejas svārstības galvenokārt skaidrojamas ar izmaiņām zvejas intensitātē.

4. Zivju krājumu raksturojums

No 1999. gada līdz 2017. gadam vidējā zivsaimnieciskā produktivitāte bijusi zema – 1,4 kg/ha. Nozvejas pamatmasu veidoja līņi un līdakas. Abām minētajām sugām šajos gados vidējā produktivitāte ir attiecīgi 0,6 kg/ha un 0,2 kg/ha, atsevišķos gados sasniedzot: līņiem – 3,3 kg/ha un līdakām – 0,5 kg/ha. Pārējo sugu zivis tika nozvejotas neregulāri vai ļoti maz.

2018. gada kontrolzvejā ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas trīs sugu zivis, no kurām pēc masas: ruduļi – 56%, asari – 39% un raudas – 5%. Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas četru sugu zivis, no kurām pēc masas: līņi – 57%, līdakas – 26%, ruduļi – 12% un asari – 5%.

Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, Svētaunes ezera zivju krājumu pamatmasu veido līņi, ruduļi, asari, līdakas un raudas. Kontrolzvejā uz 15 m garu tīklu ar linuma acu izmēru 20 – 35 mm vidēji noķerts 0,3 kg zivju, bet uz 30 m garu 40 – 70 mm tīklu – 1,4 kg, kas ir samērā slikts rezultāts Latvijas ezeriem vasaras sezonā un viduvējs atbilstoša tipa ezeriem.

5. Iespējamā ezera zivsaimnieciskā izmantošana

5.1. Dabisko zivju krājumu izmantošana

Zivis tiek zvejotas un makšķerētas, izmantojot to pašatražošanos. Zivju ielaišana netiek veikta. Nozvejas pamatmasu veidos līņi, ruduļi, asari, līdakas un raudas. Ezera ikgadējā potenciālā galveno "rūpniecisko" zivju sugu kopējā nozveja, ieskaitot rūpniecisko zveju, makšķerēšanu, kā arī citas iespējamās neregistrētās nozvejas, varētu būt ap 40 kg/ha, kas pie ezera laukuma 36,7 ha dod ap 1,5 t gadā.

5.2. Zivju krājumu mākslīga papildināšana

- Gadījumā, ja līdakas tiek intensīvi zvejotas un/vai makšķerētas, var veikt to kāpuru (ap 500 gab./ha jeb 18 tūkst. gab. gadā) vai mazuļu (ap 100 gab./ha jeb 3,6 tūkst. gab. gadā) ielaišanu uz izmantojamo (dotajai zivju sugai piemērotāko) platību – aptuveni 36 ha.

- Iespējama arī zandartu vienasaras mazuļu ielaišana ap 100 gab./ha jeb 3,6 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 36 ha. Ņemot vērā ezera tipu, dabiski atražojošas zandartu populācijas izveidošanās varbūtība ir maza, tāpēc to daudzums būs atkarīgs no ielaišanas efektivitātes.

- Iespējams veikt zušu mazuļu ("stiklveida zušu") ielaišanu ap 100 gab./ha jeb 3,6 tūkst. gab. gadā vai paaudzētus zušu mazuļus 20 gab./ha jeb 0,7 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 36 ha.

6. Ezera zivsaimnieciskās izmantošanas noteikumi

6.1. Rūpnieciskā zveja

6.1.1. Zivju zveja veicama, ievērojot Ministru kabineta 2007. gada 2. maija noteikumus Nr.295 "Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos".

6.1.2. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumiem Nr.796 "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos" Svētaunes ezerā noteikts tīklu limits – 145 m. Katrus 30 m no tīklu kopgaruma var aizstāt ar vienu murdu un kopumā lietot līdz pieciem mirdiem, proporcionāli samazinot tīklu limitu. Pašvaldība reizi gadā līdz 1.jūlijam var iesniegt Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajam institūtam "BIOR" priekšlikumus par zvejas limitu izmaiņām.

6.2. Makšķerēšana

6.2.1. Makšķerēšana veicama, ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumus Nr.800 "Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi".

6.2.2. Ezerā vai tā daļā var organizēt licencēto makšķerēšanu.

6.2.3. Licencēto makšķerēšanu organizē, saņemot pašvaldības pilnvarojumu un ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumu Nr.799 "Licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kārtība" prasības, noteiktā kārtībā izstrādājot licencētās makšķerēšanas nolikumu, kurā var tikt paredzētas atkāpes no vispārējiem makšķerēšanas noteikumiem.

6.3. Zivju ielaišana

Ja tiek veikta zivju mazuļu ielaišana, ir jāievēro Ministru kabineta 2015. gada 31. marta noteikumi Nr.150 "Kārtība, kādā uzskaita un dabiskajās ūdenstilpēs ielaiž zivju resursu atražošanai un pavairošanai paredzētos zivju mazuļus, kā arī prasības attiecībā uz mākslīgai zivju pavairošanai pielāgotu privāto ezeru izmantošanu".

6.4. Zivju dzīves vides uzlabošana un to krājumu papildus aizsardzība

- Lai pastiprinātu zvejas kontroli un apkarotu iespējamo nelikumīgo zivju ieguvi Svētaunes ezerā, zivju krājumu aizsardzībā būtu vēlams iesaistīt pašvaldības pilnvarotas personas.

- Tā kā Svētaunes ezerā ir pietiekami labi apstākļi zivju nārstam un attīstībai, tad nav nepieciešams veikt zivju dzīvotņu un nārsta vietu uzlabošanas pasākumus.

1. tabula

Zivju rūpnieciskā nozveja Svētaunes ezerā 1999.–2017. gadā (kg)

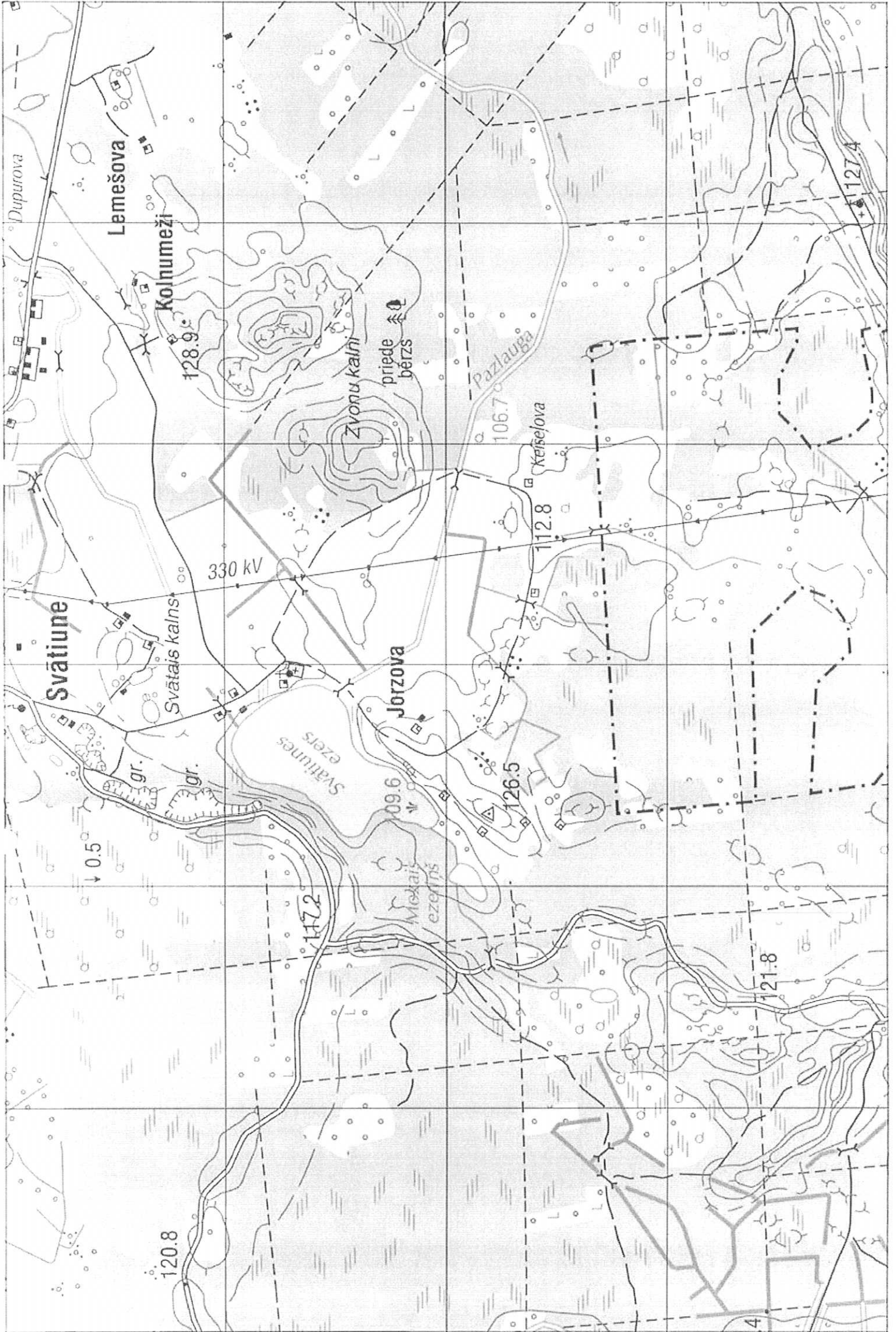
Gads	Līdaka	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Zandarts	Asaris	Jauktas	Kopā
1999	15	10	-	9	-	-	17	-	51
2000	3	2	-	9	3	-	3	-	20
2002	8	-	3	20	2	-	2	-	35
2003	16	-	2	14	3	-	2	-	37
2004	11	-	1	15	3	-	3	-	33
2005	12	4	-	28	2	-	11	-	57
2006	-	-	-	32	2	-	-	-	34
2008	2	3	-	3	-	-	4	-	12
2009	4	5	-	8	-	-	9	-	26
2011	3	-	2	9	2	1	6	-	23
2012	20	34	2	35	11	-	21	-	123
2013	4	1	2	6	-	-	5	89	107
2014	3	4	5	122	3	-	27	-	164
2015	8	-	-	20	-	-	-	-	28
2016	4	-	-	25	-	-	2	-	31
2017	-	-	-	19	-	-	-	-	19

2. tabula

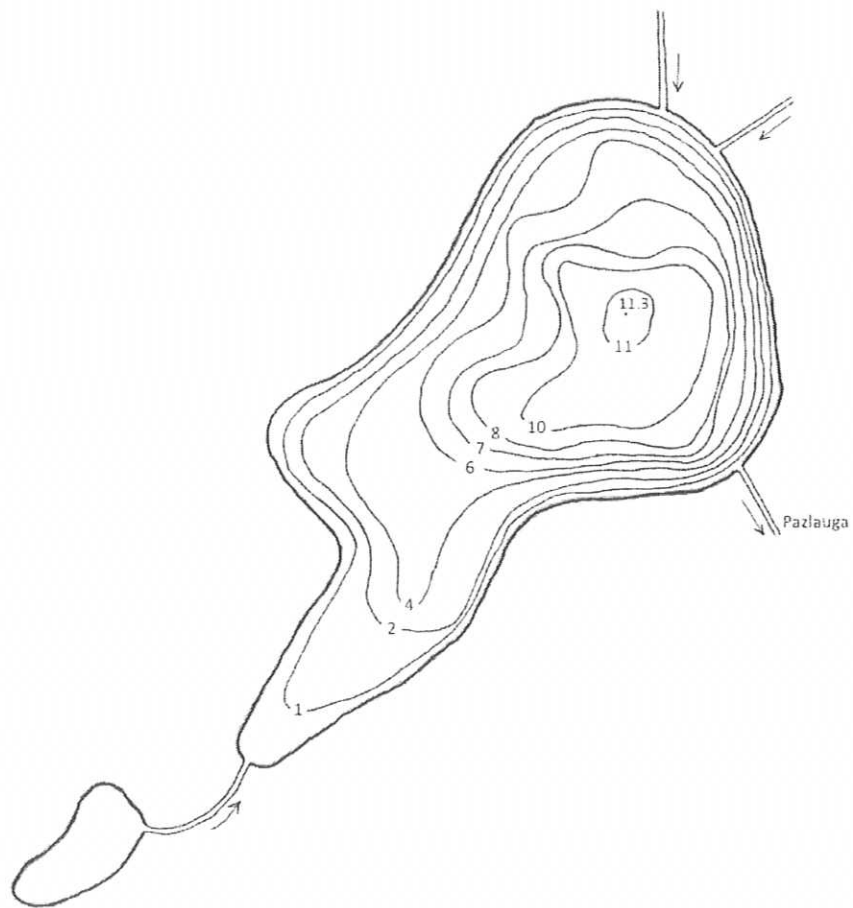
Svētaunes ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1999.–2017. gadā (kg)*

Gads	Līdaka	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Zandarts	Asaris	Jauktas	Kopā
1999	0,4	0,3	-	0,2	-	-	0,5	-	1,4
2000	0,1	0,1	-	0,2	0,1	-	0,1	-	0,6
2002	0,2	-	0,1	0,5	0,1	-	0,1	-	1,0
2003	0,4	-	0,1	0,4	0,1	-	0,1	-	1,1
2004	0,3	-	-	0,4	0,1	-	0,1	-	0,9
2005	0,3	0,1	-	0,8	0,1	-	0,3	-	1,6
2006	-	-	-	0,9	0,1	-	-	-	1,0
2008	0,1	0,1	-	0,1	-	-	0,1	-	0,4
2009	0,1	0,1	-	0,2	-	-	0,2	-	0,6
2011	0,1	-	0,1	0,2	0,1	-	0,2	-	0,7
2012	0,5	0,9	0,1	0,9	0,3	-	0,6	-	3,3
2013	0,1	-	0,1	0,2	-	-	0,1	2,4	2,9
2014	0,1	0,1	0,1	3,3	0,1	-	0,7	-	4,4
2015	0,2	-	-	0,5	-	-	-	-	0,7
2016	0,1	-	-	0,7	-	-	0,1	-	0,9
2017	-	-	-	0,5	-	-	-	-	0,5

* – produktivitāte zemāka par 0,1 kg/ha nav norādīta

Svētaunes ezers

Pēc VMPI 1973. g. datiem